

SPIRO CIRIXIDHI

BIBLIOTEKA
SHITETIT

854-32

266

PAS NJE NATE

TREGIME

891.985-32

S

266

BIBLIOTEKA E RINISË

SPIRO QIRIXIDHI

PAS NJË NATE

(Tregime)

~~56533~~ 2155

SHTËPIA BOTUESE «NAIM FRASHËRI»

NË STACION

— Nuk do ta arrij, — mendoj dhe u dha këmbëve. Çizmet bënë kllaq-klluq duke shkelur në gropat me plot ujë. Ato lëviznin duke ndjekur njëra-tjetrën shpejt dhe në mënyrë ritmike. Ishte vonë. Do ta kapte vallë autobusin? Kaloi me të shpejtë stacionin e madh para bufesë. Por ai i uzinës ndodhej tutje, atje prapa shtëpisë së kulturës. Kujt ju shkrep ta çonte atje?! E vetëm mëngjezeve?! Dhe ku?! Para xhamisë!

Atë stacion e shihje vetëm mëngjezeve. Pastaj ndryshonte dhe turnet e tjera hipnin te stacioni i madh. Njerëzit mblidheshin aty, që herët.

— Vetëm uzina e re, — thërriste fatorinoja, — asnjë tjetër! — Zëri i saj humbiste në ankesat e atyre që prisnin aty, dhe njerëzit derdheshin brenda. Ngatërroheshin punëtorët e uzinës me ata të tezgjahut dhe të portit. Por, një mëngjez, ai shoferi tifoz i «Partizanit» nuk ndali në stacionin e madh. Autobusi kaloi para turmës rëndë-rëndë, mori kthesën te xhamia e vjetër dhe ndali. Kishte dalë te dera e pasme shoferi dhe kishte thirrur:

— Stacioni i ri i uzinës. Hipni!

Vetëm ata, shoferat e autobusave urban, e njihnin atë si stacion. Dhe kur i pyesje ata, të uzinës së re, se ku hipnin, ata përgjigjeshin: «Aty, te xhamia e vjetër».

Autobusi nxori turirin e vet të shtypur, eci pak dhe ndali, aty më të dalë të kthesës.

— Iku, — foli ai me çizme ndërsa po vraponte. Çizmet ngrinin nga pas stërkala uji të turbullta, që binin mbi fundin e xhakëtës dhe të pantallonave prej doku. Nga e djathta i zuri syri shefin e repartit të frezave, që ecte qetë-qetë me duar të futura në xhepat e kapardinës.

Autobusi u nis. Ai s'arriti dot. Fjollat e bardha të tymit po shkriheshin dalëngadalë. Tutje në rrugën e drejtë rimorkioja lëkundej sa majtas djathtas duke ndjekur autobusin si një fëmijë e bindur.

— Mbeta, — tha punëtori me çizme dhe ndënji në mes të rrugës së lagur pa ditur ç'të bënte. Pa një herë xhaminë me atë minare të lartë dhe u nis drejt kangjellave të hekurta që rrethonin oborrin e saj. U mbështet te hekurat e përdredhura bukur dhe vështrimin ja nguli asaj pllake bronci gjysmë të nxirë, ku shkruhej: «Vepër arti. Mbrohet nga shteti».

— Sa i ftohtë hekuri sot, — mendoi.

— E, iku? — dëgjoji të fliste dikush nga pas.

— Iku! — ja ktheu ai me çizme.

— Po tjetri kur vjen?

— Tjetri? Pas çerek ore.

— Ëhë, — ja bëri shefi dhe nisi të bariste kot së koti.

Pas pak ata u bënë katër. Ai me çizme, shefi dhe dy të tjerë, që erdhën duke nxituar. Nga ata

të dy, ai me çizme njohu inxhinierin e turnit. Tjetrin s'e kishte parë ndonjëherë. Ata të tre u takuan dhe qëndruan në mes të rrugës. Ai me çizme mbeti vetëm. Kot së koti e kishte lënë autobusi.

— E, Adri? E vonove babin sot. — I dukej sikur kishte pranë të birin. I dukej sikur dëgjonte ende zërin që thërriste: «Nuk dua të shkoj në kopsht. Nuk dua. Pse nuk më prure pushkën nga puna?».

Bëri një llogari të shpejtë. Të ikte më këmbë përmes fushës dhe të arrinte më 7. Të priste autobusin tjetër, do të thoshte tridhjetë e pesë minuta vonesë në punë.

Ata të tre ende bisedonin duke tymosur rrugës. Shefi i futi krahun inxhinierit dhe e tërhoqi.

— Hajde të rrimë në klub sa të vijë autobusi tjetër. Inxhinieri nuk fliste. Në fytyrën e tij lexohej një farë ngurrimi.

— Hajde, ore. Një kakao, apo s'pihet tani...

Ai me çizme vendosi. Ndezi një cigare dhe mori jashtë qytetit.

— Po ti, s'po vjen me ne? — e pyeti inxhinieri.

— Po iki më këmbë. U bë vonë, — thithi cigaren dhe u nda nga ata. Inxhinieri mbeti i habitur.

Pas, pllaçuritja e çizmeve të atij, që sapo ishte larguar, u tret e humbi në zhurmën e atij mëngjezi të freskët punëtor.

— Paguaj unë edhe një konjak, po hajde, — i thirri inxhinierit ai që vinte për herë të parë në zinën e re.

— Ju shkoni, unë duhet të jem në uzinë. Po iki.

Ai që vinte për herën e parë në uzinë i vuri krahun shefit me kapardinë dhe të dy morën drejt kafe «Përparimit». Inxhinieri nxitoi në anën e kundërt, andej nga kishte kaluar ai me çizme. E arriti. Një copë rrugë e bënë pa folur, pastaj ai me çizme i zgjati paketën.

Lanë pas qytetin dhe muarën fushës.

«Ata të dy po pinë kakaot tani. Kolltukë të butë, buzë të ngrohta mbështetur në filxhanë të bukur. Po mua s'do më ngrohete hiç ai konjak. Do më përvëlonte e prapë akull do ndjehesha atje. Tani jam më i qetë».

Inxhinieri fliste me vete. Po tani s'ishte i vetëm. Pranë kishte atë me çizme që i fliste për punën, për shtëpinë, për gruan e për djalin.

— E qeratai, ç'më vonoi, — përsëriste dhe qeshte. — Nuk do harroj t'i bëj pushkën sot, — foli, dhe të dy u futën udhës që çante nëpër fushën e mbjellë. Ata të dy të stacionit kishin humbur dikë, pas asaj mjegulle, që kishte mbuluar qytetin.

MONTATORI

Andoni kaloi me kujdes korridorin që sapo ishte larë dhe pas pak u gjend në hyrjen e pavionit.

— Përsëri te shokët, — mendoi dhe mori frymë thellë.

Po errej. Mbi gjysmën e kupës së qiellit re të zeza notonin si hije vigane. Kapërceu gardhin me dërrasa që rrethonte spitalin dhe zbriti drejt rrugës së asfaltuar. E bëri këtë pasi te dera nuk do ta lejonin të dilte. Qyteti poshtë ndriste. Vargu i gjatë i llambave neon zgjatej si shirit i zjarrtë e shkrihej në zemër të tij.

Kishte dhjetë ditë që e kishin shtruar me urgjencë në spital. Ishte djegur në gjysmën e fytyrës dhe në dorën e majtë. Dinte vetëm se ishte djegur duke hequr kapakun e fuçisë me karbit dhe asgjë tjetër.

— Jam mërzhitur shumë, — i tha Gjikës, shokut të vet të punës, ditën e dielë.

— Të kam sjellë dy libra dhe një revistë, — i tha Gjika, duke i vendosur bashkë me portokallet mbi komo.

— Habitem me mjekët, — vazhdoi Andoni, — «do të rrish edhe një javë, — më thonë. S'më kuptojnë fare. Unë jam i ri, nuk mund të qëndroj kështu. E përse? Për hiç gjë. Jam djegur dhe kaq. Ju punoni atje deri natën vonë, kurse unë rri shtrirë këtu. Dua patjetër të vij te ju.

Gjikës, tek vështronte Andonin që po i fliste me zjarr, i kujtohej ai Andoni i vogël para shtatë vjetësh, që kapte me duart e vogla çelësat dhe thoshte: «Do të bëhem montator». Dhe u bë. Kalluan vitet që nga ato ditë dhe ja tani po ai Andon po i fliste me aq zjarr për veten dhe për punën. Gjika e kuptonte fare mirë.

— E po, s'ke ç'u bën mjekëve, — i tha ky më në fund për ta qetësuar, — edhe ata zbatojnë detyrën.

— Unë po rri kot, s'kam gjë, — i tha prapë Andoni.

— Jo, — ja preu fjalën Gjika. Ti nuk rri kot.

— Kot dhe për hiç gjë, — ja priti tjetri.

— Jo për hiçgjë, — tha Gjika. Ti bëre një heroizëm. Voza e karbitit, në rast se ti nuk do ta kishe hapur, mund të kishte shpërthyer. Ajo gjatë natës kishte marrë ujë dhe presioni brenda ishte rritur. Merri me mend pasojat.

Andoni uli kokën. Atij nuk i vinte mirë kur i flisnin për veten dhe për atë që kishte kryer. Ai heshte.

Gjika u ngrit.

— Po ikën?

— Po iki. Por ti mos u mërzhit. Do vij prapë të të tregoj për montimin e linjës së avullit.

— Kur do të filloni?

— Nesër mbrëma.

Dhe u ndanë.

Provat për montatorët ishin ngjarjet më të shënuara. Tërë ato ditë djerse, munda, tërë ato net pune të palodhur do të mblidheshin në ato orë prove. Aty përzihen emocioni me përgjegjësinë — sukcesi me të papriturën. Në ato prova, uzina do të hidhte hapat e parë të sigurtë, hapa të mëdhenj e të rëndë. Dhe veten e ndjente aty, mes zhurmës së elektromotorëve, mes gurgullimës së mbytur të ujit, që shtyhej i ndrydhur me presion në ato degëzime linjash të reparteve.

— Duhet të jem patjetër dhe unë, — tha.

* * *

Dhe ja tek kalonte reklamata e kinemasë dhe drejtohej nga pjesa e jashtme e qytetit. Mendja i rrihte atje tej, mes pyllit me pisha buzë detit, te provat që do të bëheshin. As i vinte re njerëzit buzë trotuareve, që shihnin fytyrën gjysmë të nxirë të tij dhe pizhamat e spitalit, që i dukeshin poshtë pantallonave. La pas fushën e aeroplanëve dhe u fut në pyll. Në pyllin me pisha dhe me plepa kish-te rënë qetësia. Një qetësi vjeshtake, ku dëgjohej lehtë zhurma e gjetheve që binin. Kaloi një copë rrugë të mirë. Ja, uzina! Nga oxhaku dilte tym. Sipër majave të pishave dukej ndërtesa madhështore e bikarbonatit. Më të djathtë shkëputeshin si meteorë copat e metalit të shkrirë nga saldatri-

çet që punonin në kullën e gëlqeres. Kur arriti, provat kishin filluar. Shokët ishin ndarë; dikush te pompat, dikush te elektromotori, një tjetër te treguesi i presionit. Pa u vënë re, Andoni u ngjit sipër në kaldajë. Presioni po rritej dhe po arrinte 13 atmosfera. Nga lart po ridhte me furi ujët prej fllanxhës së tubacionit kryesor. Andoni rrëmbeu një çelës anglez dhe në mënyrë të rrufeshme u ngjit në katin e tretë. Ishin liruar bullonat. Futi çelësin në dado dhe nisi t'i shtrëngonte. Uji që rridhte me presion 13 atmosfera nisi t'i lagte fashon e dorës dhe po i futej në plagët e djegura. Filluan t'i dhembnin, por ai as që i ndjente.

— Po ulet presioni, — foli Skënderi që po vështronte manometrin.

— Do të ketë avari, — i tha tekniku që po llogariste diçka në blok.

— Nisu vrap dhe ndiq linjën e tubacionit kryesor.

Ujët rridhte nga kati i tretë. Aty mund të shkoje nga dy rrugë. Njëra nga shkallët kryesore të repartit dhe tjetra nga shkallët metalike. Nga e para ishte më e lehtë, por më gjatë. Koha nuk priste. Veprimet gjatë provave flakin tej plogështinë. Gjithshka duhej të bëhej me gjakftohtësi dhe përpikmëri. Gjithshka duhej të mbante vulën e shpejtësisë. Nga ato gjëra varej dhe suksesi. Dhe për të gjithë këto gjëra ishin më se të qarta. Këtë e dinte mirë edhe Skënderi. U kap si mace në parapetat e lyera dhe filloi t'i ngjiste shkallë nga dy. Për një çast u step. Ai pa aty Andonin, e pa mes fushave të bardha. Ai po punonte aty i tëri i lagur, i qullur.